



‘Ik ben eigenlijk een coverband:
ik vertel telkens opnieuw iemand
anders verhaal’

De notaris als juridisch handwerker

Wat kun je als (kandidaat-)notaris leren van een professor vastgoedeconomie, executie- en beslagrecht, internationaal goederenrecht of fiscaal concernrecht? Veel! De kennis op universiteiten is eindeloos. Voor deze rubriek praten wij elk nummer met een andere hoogleraar of docent. We maken een rondje door het land met de vraag: ‘Wat kan het notariaat van u leren?’ Deze keer een lesje Romeins recht van Jelle Jansen.

TEKST Jessica Hendriks | BEELD Truus van Gog

Ik heb een hele oude *dumb phone*. Dat is niet zo omdat ik nu toevallig Romeins recht geef. Maar ik geef toe, ik hoef niet zo mee te gaan met alle moderne ontwikkelingen. Ik ben ook niet op LinkedIn te vinden; je vindt mij sowieso niet heel veel op het internet. Als ik een advocaat zou zijn, was ik ongetwijfeld beter vindbaar geweest. Als hoogleraar is het niet nodig. Ik heb niet te klagen over aandacht. Ik ben officieel hoogleraar *ius commune* in Groningen. Dat is dus eigenlijk Romeins recht. Het recht dat aan de grondslag heeft gestaan van heel veel dingen. Denk aan de universiteit, de rechtenstudie, onze huidige wetboeken. Allemaal op basis van wat de Romeinen ooit hebben bedacht. Heel interessant dus. Mijn onderzoeksgebied is dus dat van de tijd waarin we in heel Europa hetzelfde privaatrecht hadden. Namelijk het Romeinse privaatrecht, het gemene recht, het *ius commune*.

NEDERLANDSE TAAL

‘Het onderwijs dat ik geef, is vrij breed. Romeins recht is natuurlijk een onderdeel daarvan. Maar ik geef ook “schrijflesje”. Wat ik dan doe? Ik leer studenten hoe ze iets op moeten schrijven. Als je niet duidelijk iets op kan schrijven, gaat het fout. Dat geldt voor een wetgever, maar ook voor een advocaat of notaris. Juridisch handwerk noem ik het. Op de universiteit blijkt dat het niveau van de Nederlandse taal bij studenten laag is.

Soms zo laag dat je je afvraagt of zo iemand wel een contract kan maken. Treurig, maar waar. Daar besteden we dus steeds meer aandacht aan. Stijl komt soms later nog aan de orde, maar is voor veel studenten een brug te ver. Bij notarissen is het vaak zo dat de akte juridisch is verwoord en het praatje wel in gemakkelijke taal gaat. In de ideale wereld wordt dat verschil ook steeds kleiner.’

VRAAGTEKENS

‘In mijn lessen Romeins recht leg ik uit waar ons privaatrecht vandaan komt en dan van voor het jaar 1900. Je ziet dat de wetboeken van Europese landen nogal verschillen. Elk land heeft uit het Romeins gepikt wat voor dat land van belang was. Zo zie je nogal wat smaken terug. Ik vergelijk het Romeins recht vooral met Nederlandse wetboeken en dan hoop ik dat studenten na afloop zien welke keuzes onze wetgever heeft gemaakt en waar die vandaan komen. Daarnaast leg ik ook uit dat je vraagtekens bij die keuzes kunt plaatsen. En ik laat zien dat er andere stelsels zijn – ook gebaseerd op het Romeins recht – waarin andere keuzes zijn gemaakt.’

KRITISCH VERMOGEN

‘Bij een studie zoals rechten is het gevaar dat je je helemaal blindstaart op hoe het in jouw rechtsgebied is geregeld. Het gaat erom dat je kritisch vermogen ontwikkelt en je bedenkt hoe het ook anders kan zijn. Wat ik eigenlijk doe, is net zoals een coverband: ik vertel telkens opnieuw iemand anders verhaal. En dat leidt tot een beter begrip van het hedendaagse recht. Dat is de boodschap die ik mee wil geven. Ik vind dat een heel grote boodschap.

Er zijn nu veel universiteiten zonder docent Romeins recht. Dus de kracht van de boodschap neemt af. Ik vind dat het juist heel belangrijk is.’

GROTIUS

‘Nederland is een heel klein land. We hebben 17 miljoen mensen en een wetboek uit 1992. Als je dat vergelijkt met landen om ons heen hebben wij een vrij nieuw wetboek. Veel kwesties komen daardoor bij ons nu pas mondjesmaat onder de aandacht van de rechter. Die uitspraken gebruik ik vaak in mijn lessen aan de Grotius Academie. Daar komen mensen uit het veld, zoals notarissen. Dat is wel echt anders dan studenten. Die mensen letten goed op, denken mee en komen met vragen uit de praktijk waar ik veel van opsteek. Ik kan dan vanuit mijn academische achtergrond uitleggen waar de regels vandaan komen, waar de vragen zitten en hoe je die vragen moet beantwoorden. Ik houd van juridische puzzeltjes, net als de notaris. Het Romeins recht leent zich daar goed voor.’

LEGE HULS

Ik krijg graag informatie uit de praktijk. Ik heb in november een oratie gehouden over erfdiensbaarheden. Een typisch notarieel onderwerp. Vroeger kon ik als erfdiensbaarheid bedingen dat ik door jouw tuin mocht lopen. Het moest wel het zogenoemde nut van heersend erf vergroten. Nu is de regel verruimd en is bijna alles mogelijk. Ik ben daar erg kritisch op. Als een projectontwikkelaar toegang wil tot jouw grond, dan kan dat nu zomaar voor de duur van de bouw. Ik denk dat die verruiming een lege huls is. Notarissen zullen zeggen dat het onzin is om het in een erfdiensbaarheid te doen. Toch? Er is tenslotte maar één partij die het wil en het kost geld om een erfdiensbaarheid te vestigen. Maar dat hoor ik graag uit de praktijk. ■

WIE Jelle Jansen
WAT Romeins recht
WAAR Rijksuniversiteit Groningen
LES ‘Begrijp waar het hedendaagse recht vandaan komt’